

УДК [37.091.212: 314.151](477.8)

Максимович О. В.

канд. філос. н., доцент,
докторант кафедри соціології Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна,
директор Навчально-наукового центру
соціологічних досліджень Прикарпатського регіону
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»
вул. Шевченка 57, Івано-Франківськ, 76025, Україна
e-mail: olgamaksymovych@gmail.com
ORCID 0000–0002–3463–1543
DOI: [http://dx.doi.org/10.18524/2304–1439.2018.1\(30\).145419](http://dx.doi.org/10.18524/2304–1439.2018.1(30).145419)

**СОЦІАЛЬНО-СТАТУСНІ ПРЕФЕРЕНЦІЇ ТА КАР'ЄРНІ ОЧІКУВАННЯ
ПІДЛІТКОВОЇ МОЛОДІ ПРИКАРПАТТЯ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ
ОПИТУВАННЯ УЧНІВ ВИПУСКНИХ КЛАСІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ)¹**

Розглянуто результати дослідження «Ціннісні орієнтації учнів випускних класів м. Івано-Франківська». Представлено дані опитування щодо їхніх кар'єрних очікувань в контексті їхньої професійної орієнтації з одного боку та пропозиції регіонального ринку праці — з іншого. Розглянуто чинники та структуру соціально-статусних преференцій підліткової молоді. З'ясовано, що соціально-статусні очікування підліткової молоді переважно стосуються управлінської діяльності, бізнесу, підприємництва та менеджерської діяльності середнього та високого рівнів управління, а інструментальними способами їх досягнення, на думку опитаних респондентів, є найперше базові соціальні компетенції («м'які навички»).

Ключові слова: підліткова молодь, професійні орієнтації, соціально-статусні очікування, прикордоння.

Ціннісні орієнтації молоді, в тому числі в професійній сфері вже давно перебувають в центрі уваги соціологів. Однак, якщо донедавна цінності молоді трактувалися як периферійні та субкультурні, які орієнтовно через 15–20 років по тому будуть домінувати в суспільстві², то сьогодні завдяки пришвидшенню темпів соціального розвитку, скороченню часового інтервалу статусного переміщення в площині соціальних ієрархій і особливо завдяки практикам самозайнятості, котрі набувають усе більш широкого розповсюдження, зокрема в молодіжних колах, виникає потреба переосмислення такого бачення.

¹ Стаття була підготовлена для II міжнародної наукової конференції Української асоціації дослідників освіти «Імплементация європейських стандартів в українські освітні дослідження» (15 червня 2018 року, Національна академія педагогічних наук України при підтримці Європейського Союзу програми Еразмус + Жан Моне, Київ, Україна).

² Така точка зору презентована в працях К. Маннгейма, Х. Ортега-и-Гассета, Р. Ингелхарта та ін. (див., напр.: [1]).

Постановка проблеми. А що, власне, ми, суспільствознавці, знаємо про цю соціально-демографічну групу в Україні? Чи достатньо емпіричних даних для того, щоб із високим отупенем наукової вірогідності аналізувати ті чи інші аспекти суспільного життя молоді нашої країни? На перший погляд, складається враження, що молодь як об'єкт соціологічного дослідження достатньо добре описана і проаналізована в чималій кількості як теоретичних розвідок, так і емпіричних досліджень [2-4 та ін.]. Однак вони переважно охоплюють студентство і більш зрілу вікову групу, тоді як підліткова молодь нечасто постає об'єктом емпіричних соціологічних досліджень, позаяк такі дослідження утруднені низкою об'єктивних та суб'єктивних чинників. У цьому сенсі, мабуть, більш вигідно вирізняються студії психологів [5; 6 та ін.]. Однак, як засвідчують реалії українського (та й не лише) сьогодення, дослідження ціннісних орієнтацій підліткової молоді є важливим як з онтологічної, так і з гносеологічної точки зору, адже бракує наукових даних емпіричного характеру, особливо порівняльного, на основі яких можна було б конструювати ефективні стратегії інституційного менеджменту та молодіжної політики.

Корегування освітньо-професійного вибору випускників українських шкіл вже давно перебуває в фокусі обговорень не лише науковців, але й широкої громадськості, позаяк перекіс школярських преференцій в бік професій та напрямів підготовки, не надто затребуваних на ринку праці, вже давно відомий в Україні, формуючи відповідні дисбаланси на ринку праці. Однак вироблення ефективної профорієнтаційної політики неможливе без розуміння суті та структури вподобань підлітків в цій площині. Саме тому ця публікація покликана висвітлити соціально-статусні преференції та кар'єрні очікування підлітків, а також мотиваційну структуру професійного вибору молоді (на прикладі опитування випускників обласного центру Прикарпаття).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення наявних наукових розвідок з приводу окресленої в статті проблеми свідчить про те, що за винятком напрацювань представників Харківської [7-9 та ін.] та Одеської [10; 11 та ін.] соціологічних шкіл, чисельність таких досліджень в Україні є незначною. З огляду на це потреба і необхідність формування єдиного національного моніторингового проекту, спрямованого на вивчення саме цієї вікової групи, є доволі гострою як з наукової, так і з соціально-практичної точки зору. Особливо нагальною є проблема порівняльних даних, і в цьому сенсі вигідно вирізняється ініціативне міжнародне порівняльне дослідження «Молодь на пограниччі Східної та Центральної Європи», в рамках якого було проаналізовано роль та значення молоді прикордоння в контексті життєдіяльності регіону, доведено, що спільних рис поміж українськими підлітками різних прикордонних регіонів України більше, аніж відмінностей [12]. Та все ж в цілому такі дослідження часто, на жаль, носять разовий характер, а відмінності методології, методики та інструментарію становлять суттєву перепону формуванню висновків моніторингового чи порівняльного характеру, в чому, на наш погляд і по-

лягає принципова площина розвитку таких дослідницьких ініціатив в майбутньому¹.

Постановка завдання. Публікація спрямована на висвітлення результатів опитування підліткової молоді територіальної громади м. Івано-Франківська² в розрізі соціально-статусних преференцій та кар'єрних очікувань, з одного боку, а також в контексті ціннісного дискурсу молоді прикордоння Східно-Центральної Європи — з іншого.

Виклад основного матеріалу. Наше дослідження виявило, що коли мова йде про освітні та професійні преференції підліткової молоді, то вони в деяких випадках виступають водночас і інструментальними і термальними цінностями.

Так, соціально-статусні преференції випускників загальноосвітніх навчальних закладів м. Івано-Франківська виявляються переважно у їхніх орієнтаціях на управлінські професії. Поцікавившись у старшокласників, якою роботою вони б хотіли займатися в майбутньому, ми з'ясували, що більшість респондентів хотіли б посісти керівні посади (35,7 %), бути задіяними в комплексній роботі з людьми, яка потребує спеціальної професійної підготовки (32,7 %) (рис. 1). Підприємницька діяльність цікавить 27,6 % опитаних випускників обласного центру Прикарпаття.

¹ А тому, переконані, цілком слухна ініціатива, нещодавно висловлена на сторінках «Українського соціологічного журналу» з приводу потреби і необхідності об'єднання зусиль соціологів щодо розробки стратегії проведення моніторингу в рамках єдиної методики під керівництвом дослідницького комітету Соціологічної асоціації України [11, с. 58].

² Довідково: соціологічне дослідження підліткової молоді територіальної громади м. Івано-Франківська (в рамках угоди про співпрацю між Головним управлінням освіти і науки Івано-Франківської обласної державної адміністрації та Прикарпатським національним університетом (25-С/12), а також в рамках угоди про співпрацю між Управлінням освіти і науки виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради та Прикарпатським національним університетом (2-С/12) та за підтримки Канадського інституту українських студій (Canadian Institute of Ukrainian Studies of University of Alberta) було реалізоване в усіх загальноосвітніх установах м. Івано-Франківська. До участі в опитуванні було запрошено усіх учнів випускних класів, опитування носило суцільний характер, поряд з тим в ньому не брали участь ті учні, котрі з певних причин не відвідували програму навчання на момент проведення польового етапу, чи з особистих міркувань не виявили бажання взяти участь в опитуванні, у зв'язку з чим рівень досягнення цільової групи становить 68,7 %. Масив даних становить 774 одиниці аналізу. Статистична похибка (із ймовірністю 0,95) не перевищує 1,98 %. Загалом в опитуванні взяли участь учні 28 шкіл міста.

Окрім Канадського інституту українських студій університету Альберти, який забезпечив грантову підтримку проекту, висловлюємо подяку студентам-практикантам Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника 2014/2015 та 2015/2016 навчальних років напряму підготовки 6.030101 — «соціологія», які долучилися до польового етапу реалізації опитування та взяли активну участь у формуванні масиву даних; студентам напряму підготовки 6.020301 — «філософія», допомога яких є суттєвим внеском на етапі формування зведеного масиву даних щодо обробки відкритих запитань опитувальника, а також особисто тодішньому аспіранту кафедри філософії та соціології А. Я. Джигіті за суттєвий організаційний внесок в реалізацію опитування. Також висловлюємо вдячність Центру практичної психології та соціальної роботи Департаменту освіти та науки Івано-Франківської міської ради, який в рамках згадуваних угод про співпрацю забезпечив організаційний супровід та інституційне сприяння проведенню цього опитування на теренах обласного центру Прикарпаття.

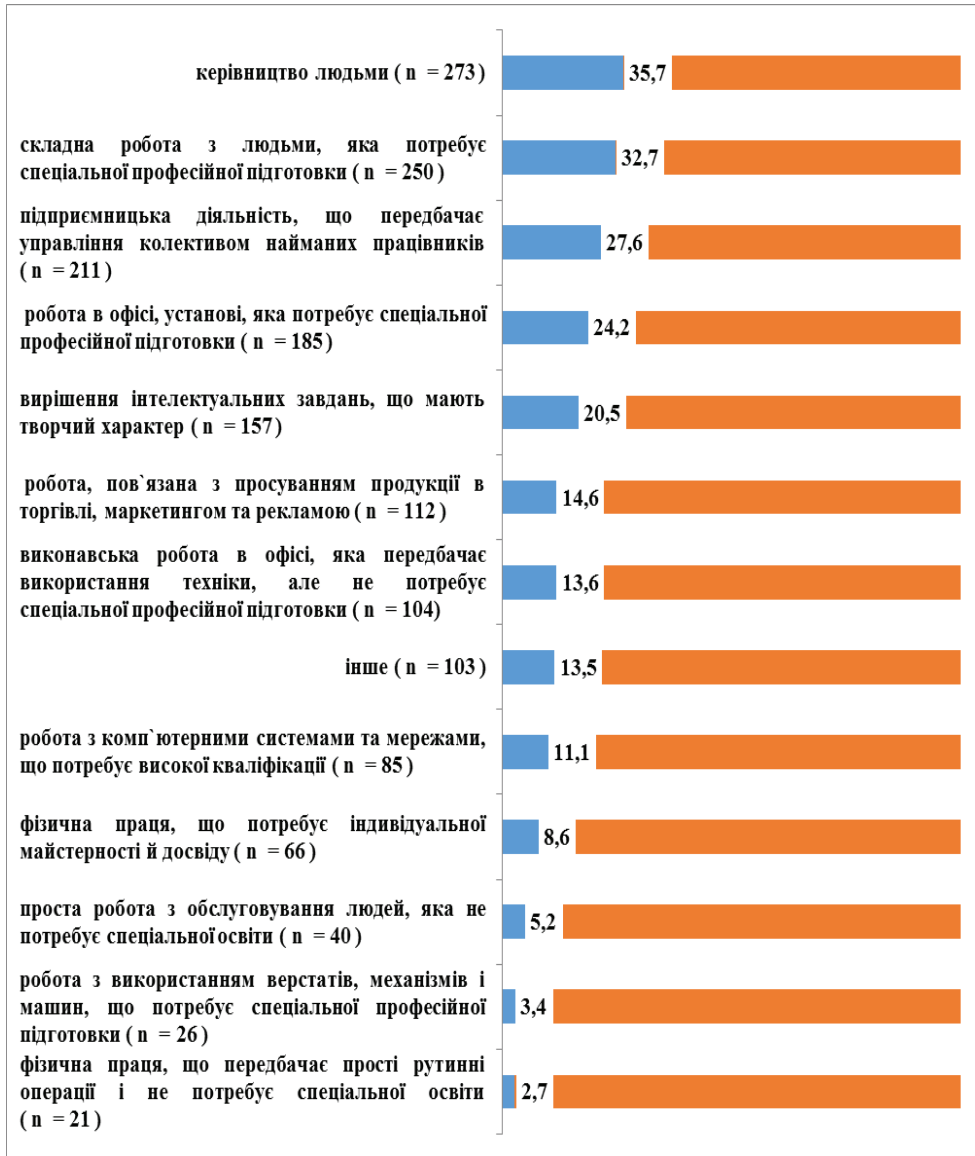

Рис. 1. Відповіді на запитання множинного вибору «Якою роботою Ви хотіли б займатися в майбутньому?» (у %)

А які ж, власне, інструменти досягнення задекларованих життєвих цілей вбачають наші респонденти? Задля розуміння набору інструментальних цінностей ми скористалися запитанням, спрямованим на з'ясування ознак успішної, на думку підліткової молоді, людини. Залишивши це запитання відкритим, з метою уникнення помилок змістовної валідності запитання, ми, з одного боку, переконалися, що цей крок вочевидь був цілком вірним

з методичної точки зору, з іншого — набори запропонованих дескрипторів успішної людини подекуди різнилися настільки, що видавалося, на перший погляд, можливе помилкове внесення чи некоректне кодування даних, яке спричиняє саме такі результати. Однак при більш детальному осмисленні стало зрозуміло, що запропоновані школярами відповіді якраз і відображають всю багатоманітність, контраверсійність та плюралістичність аксіодискурсу підліткового покоління (таблиця 1).

Таблиця 1

Відповіді на запитання «Назвіть, будь ласка, п'ять ознак успішної людини?»

№	ознаки	п
1	впевненість	427
2	розум	171
3	оптимізм	145
4	цілеспрямованість	143
5	наполегливість	97
6	працьовитість	81
7	багатство	76
8	чесність	76
9	комунікабельність	75
10	рішучість	66
11	мудрість	51
12	доброта	50
13	сім'я	50
14	щастя	41
15	відповідальність	38
16	успішність	33
17	самовпевненість	30
18	віра в себе	29
19	інтерес	29
20	щирість	29
21	здоров'я	27
22	кмітливість	27
23	сила волі	27
24	сміливість	27
25	задоволення життям	26
26	вдача	24
27	любов	23
28	радість	23
29	впертість	22
30	лідерство	21
31	самостійність	21
32	віра	20
33	робота	19
34	хитрість	19
35	знання	17
36	розсудливість	17
37	вихованість	16
38	освіченість	16
39	довірливість	15
40	надія	15
41	освіта	15

Закінчення табл. 1

№	ознаки	n
42	справедливість	15
43	пунктуальність	14
44	сила	14
45	терплячість	14
46	кар'єра	13
47	ввічливість	12
48	креативність	12
49	організованість	12
50	вірність	11
51	доброзичливість	11
52	стриманість	11
53	зосередженість	10
54	інтелект	10
55	інше	777
56	немає відповіді	26
	Всього	3136

Скажімо, в переліку 3136 найменувань другу позицію за чисельністю виборів отримав «розум» (171 вибір) як індикатор успішної, на думку школярів, людини, проте освіта перебуває наприкінці списку (15 виборів), що, вочевидь, відображає сприйняття школярами можливостей освіти як соціального інституту в умовах українського сьогодення. Ще більшу розгубленість спричиняє розуміння того, що попри те, що школярі фактично не номінують освіту як ознаку успішності, більше двох третин респондентів стверджують, що планують здобувати вищу освіту після закінчення школи.

Досліджуючи соціально-статусні преференції та кар'єрні очікування підліткової молоді, ми також поцікавилися рівнем гендерної толерантності підліткової молоді.

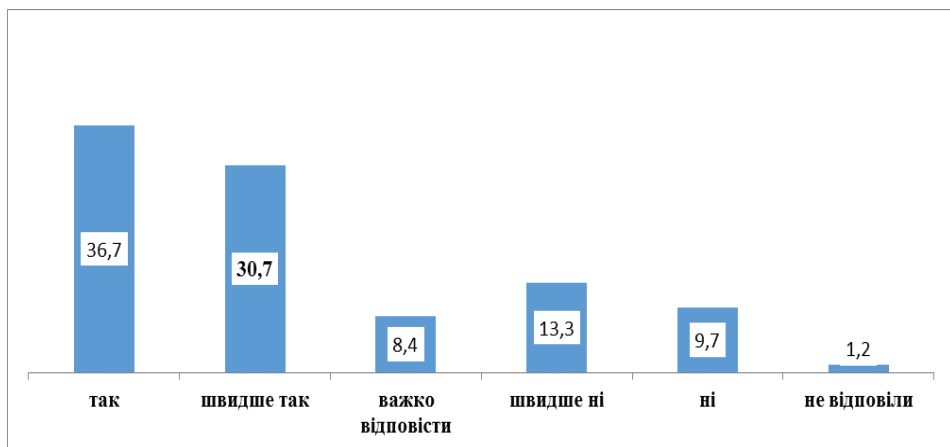

Рис. 2. Розподіл відповідей на запитання «Чи підтримуєте Ви думку, що деякі професії є суто «чоловічими», а деякі — «жіночими»?» (n = 774; у %)

Виявилось, що попри всі заходи, спрямовані на формування гендерної толерантності світогляду українських школярів, гендерний вимір професійного самовизначення школярів, аксіодискурс молодого покоління на теренах Прикарпаття (в розрізі гендерної толерантності) залишається доволі заангажованим. А саме, на запитання «Чи підтримуєте Ви думку, що деякі професії є суто «чоловічими», а деякі — «жіночими»?» сума ствердних та радше ствердних відповідей становить 66,7 % (рис. 3), що дозволяє зробити висновок про те, що наразі аксіодискурс прикарпатських підлітків залишається доволі патерналістським та традиціоналістським.

Вивчення ж кар'єрних очікувань підводить до висновку про загалом амбітний та орієнтований на управлінську нішу професійний запит прикарпатських випускників.

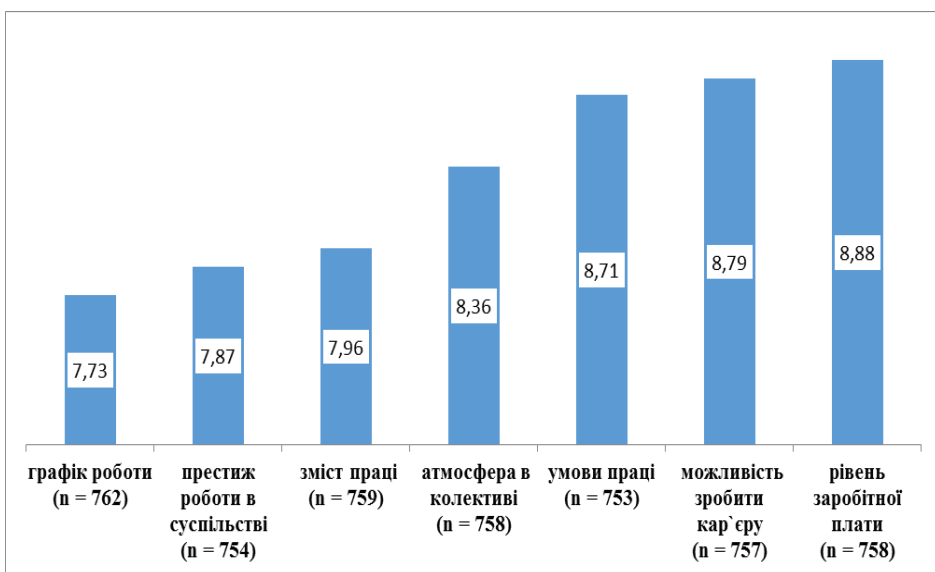

Рис. 3. Відповіді на запитання «Оцініть, будь ласка, нижчеперелічені аспекти трудової діяльності з точки зору їхньої важливості у виборі Вашої майбутньої професії (від 0 до 10, де 0 — «абсолютно не важливо»; 10 — «дуже важливо») (середнє арифм.)»

Так, структура фактуальної зумовленості професійного вибору школярів випускних класів обласного центру Прикарпаття підводить до висновку, що молода генерація — це переважно матеріалістично орієнтоване покоління, для якого першочерговими критеріями успіху в професійному плані є фінансове становище та можливість зробити кар'єру. Натомість зміст праці, престиж професії в суспільстві є дещо менш вагомими чинниками майбутнього професійного вибору (рис. 4).

Висновки. Підводячи підсумки вивчення соціально-статусних пререференцій та кар'єрних очікувань підліткової молоді Прикарпаття на основі результатів опитування, проведеного серед учнів випускних класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Івано-Франківськ, акцентуємо

наступні ключові тези: по-перше, соціально-статусні очікування випускників загальноосвітніх навчальних закладів м. Івано-Франківська переважно стосуються управлінської діяльності, бізнесу, підприємництва та менеджерської діяльності середнього та високого рівнів управління, а інструментальними засобами їхнього досягнення, на думку школярів, є найперше такі якості особистості, як впевненість, розум, оптимізм, цілеспрямованість, наполегливість і працьовитість, тобто базові соціальні навички (Soft Skills — з англ. «м'які навички»), яким зазвичай не навчають у школі чи університеті; по-друге, освітні переваги школярів обласного центру Прикарпаття переважно стосуються тих напрямів підготовки, які не надто затребувані на ринку праці; по-третє, підлітки з України декларують значний лідерський потенціал у сфері підприємницької діяльності.

Список використаних джерел і літератури

1. Inglehart R. Modernization and Postmodernization. Cultural, Economic and Political Change in 43 Societies. Princeton: Princeton Univ. Press, 1997. 440 p.
2. Сокурянская Л. Студенчество на пути к другому обществу: ценностный дискурс перехода. Харьков: Харьковский нац. ун-т им. В. Н. Каразина, 2006. 576 с.
3. Українське студентство у пошуках ідентичності: монографія / за ред. В. Л. Арбеніної, Л. Г. Сокурянської. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 520 с.
4. Щудло С. Вища освіта у пошуку якості: quo vadis. Харків; Дрогобич: Коло, 2012. 340 с.
5. Przybylski A. A Large-Scale Test of the Goldilocks Hypothesis: Quantifying the Relations Between Digital-Screen Use and the Mental Well-Being of Adolescents. *Psychological Science*. 2017. 28(2). P. 204–215. URL: <https://doi.org/10.1177/0956797616678438>
6. Яновська Т. А. Психологічні особливості прояву конфліктної поведінки підлітків із низьким рівнем самооцінки. *Психологія і особистість*. 2016. № 1 (9). С. 93–108.
7. Підліток у великому місті: фактори та механізми соціалізації: колективна монографія / за ред. Сокурянської Л. Г. Харків: Видавничий центр Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2000. 207 с.
8. Агамирьян Л. В. Досуговые практики как фактор социализации городских и сельских подростков. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи*. 2015. Вип. 35. С. 92–98.
9. Agamiryan L. Practices of Leisure of Teenage Youth of Central and Eastern Europe's Borderlands as a Space of Their Value Preferences Realization. *Youth in Central and Eastern Europe. Sociological Studies*. 2016. № 2 (6). P. 51–65.
10. Попова И. М., Романенко С. В., Савченко Ю. М. Старшеклассник-2006. Жизненные ориентации и настроения; современная семья: родители и дети. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Соціологія і політичні науки*. Одеса: Астропринт, 2006. Том 11. Вип. 10. С. 89–108.
11. Романенко С. В. Жизненные планы старшеклассников Одессы (по результатам мониторингового исследования). *Український соціологічний журнал: наукове, інформаційне видання*. 2016. № 1–2. С. 58–64.
12. Сокурянская Л. Г. Ценностные ориентации подростковой молодежи пограничья Центральной и Восточной Европы (по результатам международного исследования). *Методология, теория и практика социологического анализа современного общества*. Харьков: Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, 2015. С. 251–258.

References

1. Inglehart R. (1997) *Modernization and Postmodernization. Cultural, Economic and Political Change in 43 Societies*. Princeton: Princeton Univ. Press [in English].
2. Sokurianskaia L. (2006) *Studenchestvo na puti k drugomu obshchestvu: tennostnyi diskurs perekhoda* [Students on the Path to Another Society: the Value Transition Discourse]. Kharkov: Kharkovskii nats. un-t im. V. N. Karazina [in Russian].
3. Sokurianskaia L., Arbjenina V. L. (2012) *Ukrajinsjke studentstvo u poshukakh identychnosti: monohrafija* [Ukrainian Students in Search of Identity: Monograph]. Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina [in Ukrainian].
4. Shhudlo S. (2012) *Vyshha osvita u poshuku jakosti: quo vadis* [Higher Education in Search of Quality: Quo Vadis]. Kharkiv — Droghobych: Kolo [in Ukrainian].
5. Przybylski A. A. (2017) Large-Scale Test of the Goldilocks Hypothesis: Quantifying the Relations Between Digital-Screen Use and the Mental Well-Being of Adolescents. *Psychological Science*, 28(2), P. 204–215. URL: <https://doi.org/10.1177/0956797616678438>
6. Janovsjka T. A. (2016) *Psyhologhichni osoblyvosti projavu konfliktnoji povedinky pidlitkiv iz nyzjnym rivnem samoocinky* [Psychological Peculiarities of the Manifestation of Conflict Behavior of Adolescents' prone to the Low Self-Esteem]. *Psyhologhija i osobystistj*. № 1 (9). S. 93–108 [in Ukrainian].
7. Sokurianskaia L., Arbjenina V. L. (2000) *Pidlitok u velykomu misti: faktory ta mekhanizmy socializaciji: kolektyvna monohrafija* [Teenager in a Big City: Factors and Socialization Mechanisms: a collective monograph]. Kharkiv: Vydavnychjy centr Kharkivskjogho nacionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina [in Ukrainian].
8. Agamirian L. V. (2015) *Dosugovyje praktiki kak faktor sotcializacii gorodskikh i selskikh podrostkov* [Leisure Practices as the Factor of Socialization of the Urban and Rural Teenagers']. *Visnik Kharkivskogo nacionalnogo universitetu imeni V. N. Karazina. Serija «Sotciologichni doslidzhennia suchasnogo suspilstva: metodologija, teoriia, metodi»*, 35. 92–98 [in Russian].
9. Agamiryan L. (2016) *Practices of Leisure of Teenage Youth of Central and Eastern Europe's Borderlands as a Space of Their Value Preferences Realization*. *Youth in Central and Eastern Europe. Sociological Studies*, 2 (6). P. 51–65. [in English].
10. Popova I., Romanenko S. & Savchenko M. (2006) *Starsheklassnik — 2006. Zhiznennye orientacii i nastroyeniia; sovremennaia semia: roditeli i deti* [Senior Student — 2006. Life orientations and Opinions; Modern Family: Parents and Children]. *Visnik Odeskogo nacionalnogo universitetu. (Serija: Sotciologija i politichni nauki)*, 11, 89–108 [in Russian].
11. Romanenko S. V. (2016) *Zhiznennye plany starsheklassnikov Odessa (po rezul'tatam monitoringovogo issledovaniia)* [Life Plans of High School Students in Odessa (according to the Results of Monitoring Research)]. *Ukrainskii sotciologichnii zhurnal: naukovje, informatciine vidannia*, 1–2, 58–64 [in Russian].
12. Sokurianskaia L. G. (2015) *Tennostnye orientacii podrostkovoi molodezhi pogranychia Tsentralnoi i Vostochnoi Evropy (po rezul'tatam mezhdunarodnogo issledovaniia)* [Value Orientations of Adolescent youth in the Borderlands of Central and Eastern Europe (according to the Results of an International Study)]. *Metodologija, teoriia i praktika sotciologicheskogo analiza sovremennogo obshchestva*, 251–258 [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 5.09.2018

Максимович О. В.

ГВУЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»,
ул. Шевченко 57, Івано-Франківськ, 76025, Україна

**СОЦИАЛЬНО-СТАТУСНЫЕ ПРЕФЕРЕНЦИИ И КАРЬЕРНЫЕ
ОЖИДАНИЯ ПОДРОСТКОВОЙ МОЛОДЕЖИ ПРИКАРПАТЬЯ
(ПО РЕЗУЛЬТАТАМ ОПРОСА УЧАЩИХСЯ ВЫПУСКНЫХ КЛАССОВ
УЧРЕЖДЕНИЙ ОБЩЕГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ)**

Резюме

В статье представлены результаты исследования «Ценностные ориентации учащихся выпускных классов г. Ивано-Франковска», проведенного Учебно-научным центром социологических исследований Прикарпатья ГВУЗ «Прикарпатский национальный университет имени Василя Стефаника» в рамках соглашения о сотрудничестве между Главным управлением образования и науки Ивано-Франковской областной государственной администрации и Прикарпатским национальным университетом, а также в рамках соглашения о сотрудничестве между Управлением образования и науки исполнительного комитета Ивано-Франковского городского совета и Прикарпатским национальным университетом и при финансовой поддержке Канадского института украинских исследований в 2015 году. Массив данных составляет 774 единицы анализа. Уровень достижения целевой группы составляет 68,7 %. Статистическая погрешность (с вероятностью 0,95) не превышает 1,98 %. Всего в опросе приняли участие ученики 28 школ города. Также в работе рассмотрены отдельные данные международного исследования «Молодежь на пограничье Центральной и Восточной Европы», проведенного 2015 году среди выпускников школ некоторых приграничных областей Украины, Польши и Венгрии. Представлены данные о профессиональных ожиданиях подростков. Рассмотрены факторы и структура социально-статусных предпочтений подростковой молодежи. Выяснено, что социально-статусные ожидания подростковой молодежи в основном касаются управленческой деятельности, бизнеса, предпринимательства и менеджерской деятельности среднего и высокого уровней управления, а инструментальными способами их достижения, по мнению опрошенных респондентов, являются прежде всего личностные качества («мягкие навыки»).

Ключевые слова: подростковая молодежь, профессиональные ориентации, социально-статусные ожидания, приграничье.

Maksymovych O. V.

SHEI «Vasyl Stefanyk Precarpathian National University»,
57, Shevchenka St., Ivano-Frankivsk, Ukraine, 76025

**SOCIAL-STATUS ASPIRATIONS AND CAREER EXPECTATIONS
OF PRECARPATIAN REGION TEENAGE YOUTH (BASED ON THE
SURVEY OF STUDENTS OF GENERAL SECONDARY EDUCATIONAL
INSTITUTIONS)**

Summary

The article is devoted to the results of the study «Value orientations of Ivano-Frankivsk's general secondary institutions students» conducted by the Educational and Scientific Center of Sociological Research of Precarpathian region of SHEI «Vasyl Stefanyk Precarpathian National University». This research project has been supported by the Canadian Institute of Ukrainian Studies (University of Alberta) and it has been implemented together with the Department of Education and Science of the Executive Committee of Ivano-Frankivsk City Council in 2015. According to the research methodology, 28 Ivano-Frankivsk's schools have been involved to the research procedure, 774 respondents have participated in this project, which accounts for 68, 7 %. The statistical sampling error (with a probability of 0.95) hasn't exceeded 1, 98 %. Additionally, the international study «Youth in the Borderlands of Central and Eastern Europe», conducted in 2015 among school graduates in some border regions of Ukraine, Poland and Hungary is been considered in the article. Data considering professional expectations of adolescents is been presented. The factors and structure of social and status preferences of adolescent youth are considered. It was found out that the social and status expectations of adolescent youth mainly relate to managerial activity, business, entrepreneurship and managerial activity of medium and high levels of management, and, in the opinion of interviewed respondents, they are personal qualities («soft skills»), that should be considered the most important professional skills.

Key words: Teenage Youth, Professional Orientations, Social and Status Expectations, Borderland.